

JUBILEUSZ 40-LECIA PRACY DYDAKTYCZNEJ MAGISTER TERESY SZYMANIK

Magister Teresa Szymanik, z wykształcenia filolog rosyjstka, glottodydaktyk, metodyk, pedagog, urodziła się 8 września 1949 roku w Szerszuliszkach na Wileńszczyźnie, w majątku szlacheckim rodu herbu litewskiego Komar. Tam też uczęszczała do polskiej szkoły. Na Pomorze przybyła wraz z rodziną w końcu lat 50. na fali przesiedleń ludności polskiej z Kresów Wschodnich. Magisterium uzyskała w Uniwersytecie Gdańskim w 1972 roku, broniąc pracy *Analiza i ocena wzorców gramatyczno-składniowych w podręcznikach dla klas I–IV liceum ogólnokształcącego*, napisanej pod kierunkiem znanego glottodydaktyka, jednego z nestorów metodyki nauczania języka rosyjskiego — prof.

dra hab. Ludwika Grochowskiego. W tym samym roku rozpoczęła karierę dydaktyczną w szkolnictwie szczebla średniego w Gdańsku, gdzie z sukcesem nauczала języka rosyjskiego licealistów oraz uczniów prestiżowych techników (zasadniczo X Liceum Ogólnokształcącego i Zespołu Szkół Morskich).

Jako nauczyciel akademicki Magister Teresa Szymanik w Uniwersytecie Gdańskim przepracowała 40 lat. W 1974 roku została zatrudniona w Zakładzie Metodyki Języka Rosyjskiego Instytutu Filologii Rosyjskiej na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Gdańskiego na stanowisku asystenta (1974–1977). Następnie była kolejno na stanowiskach: starszego asystenta (1977–1981), wykładowcy (1981–1986), starszego wykładowcy (1986–2014). Ostatnie dwie dekady pracowała w Zakładzie Pragmatyki Komunikacji i Akwizycji Języka kierowanym przez prof. UG dr hab. Marcelinę Grabską, z czasem przekształconym w Katedrę.

Zanim Jubilatka całkowicie poświęciła się dydaktyce akademickiej, całą swą energię skierowała na rozwój naukowy. W planach miała przygotowanie rozprawy doktorskiej nt. edukacji w zakresie języka rosyjskiego w polskim systemie oświaty obejmującym szkoły dziesięcioletnie. Niestety, zebrane przez Nią materiały naukowo-metodyczne nie doczekały się stosownej aplikacji, bowiem ówczesny proces dynamicznego wdrażania nowego systemu edukacyjnego został niespodziewanie zaniechany, niwecząc włożony weń wieloletni trud Doktorantki.

Magister Teresa Szymanik doskonaliła się na polu naukowym i zawodowym. W latach 1979–1980 odbyła staż naukowy pod kierunkiem prof. dra hab. Franciszka Gruczy w Instytucie Lingwistyki Stosowanej w Uniwersytecie Warszawskim. Występowała z wieloma referatami naukowymi, uczestnicząc aktywnie w konferencjach, m.in. w Sesji Naukowej z okazji X-lecia Rusycystyki Gdańskiej (Gdańsk 1974), III Międzynarodowym Kongresie MAPRYAL (Warszawa 1975), Konferencji Metodologicznej *Teoria i Praktyka nauczania języka rosyjskiego* (Kielce 1980); wielokrotnie brała też udział (w latach 1976–1986) w konferencjach metodycznych dla nauczycieli języka rosyjskiego, organizowanych na terenie województwa gdańskiego przez Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, regularnie wygłaszając dla tegoż grona referaty i efektywnie integrując środowisko. Jubilatka opublikowała kilka artykułów naukowych (m.in. w takich uznanych branżowych czasopismach naukowych, jak „Przegląd Rusycystyczny”, „Język Rosyjski”, oraz w tomach pokonferencyjnych). Jest Ona także autorką lub współautorką (współpraca z Marceliną Grabską) szeregu prac, analiz i ekspertyz, dotyczących tendencji rozwojowych programów nauczania języka rosyjskiego w szkole podstawowej i średniej, organizacji procesu dydaktycznego w budynku szkolnym, analizy i modelu pomieszczeń do nauczania języków obcych, opracowań poświęconych wzorcowym programom modeli podręczników języka rosyjskiego jako obcego na poziomie licealnym etc. Opracowywała i modyfikowała programy nauczania języka rosyjskiego na różnych etapach, zarówno dla potrzeb akademickich, jak i instytucji oświatowych niższego szczebla. Opiniowała niejednokrotnie materiały dydaktyczne, m.in. *Książkę nauczyciela do podręcznika A. Machalskiej: Русский язык для klasy III liceum ogólnokształcącego* autorstwa Mieczysława Dziekońskiego (Warszawa 1974).

W kręgu zainteresowań Magister Teresy Szymanik — już dojrzałego filologa — znalazł się także przekład archiwalny. Podjęła się Ona (wspólnie z dr Elżbietą Skupińską-Dybek) niełatwego zadania, a mianowicie przekładu dawnych *Akt biskupa Edwarda Aleksandra Władysława hrabiego O'Rourke w Rosyjskim Państwowym Archiwum Historycznym w Sankt Petersburgu*, finalnie opracowanych przez proboszcza Bazyliki Mariackiej w Gdańsku — ks. infułata Stanisława Bogdanowicza. Książka ta ujrzała światło dzienne w 1999 roku w Pelplinie, w uznanym Wydawnictwie Diecezji Pelplińskiej „Bernardinum”. Tłumaczone dokumenty związane były z niezwykle postacią ks. Edwarda O'Rourke'go — polskiego biskupa rzymskokatolickiego, hrabiego rosyjskiego, administratora apostolskiego Wolnego Miasta Gdańska (1922–1926), biskupa diecezjalnego gdańskiego (1926–1938). Tym samym — poprzez przekład cennych zagranicznych akt archiwalnych — Pani Szymanik istotnie przyczyniła się do rozwoju nauki polskiej w kilku jej obszarach: historiografii (dzieje Gdańska), historii Kościoła polskiego, w szczególności gdańskiego, archiwistyki i biografistyki, a także do popularyzacji dokonań zeń związanych.

Magister Teresa Szymanik nigdy nie zaniedbywała obowiązków metodyka-praktyka. Regularnie podejmowała prace na rzecz Punktu Konsultacyjnego dla Nauczycieli Języka Rosyjskiego w Gdańsku, Sopocie i Gdyni, pełniła funkcję konsultanta ds. metodyki w ramach kursu języka rosyjskiego dla dorosłych zorganizowanego przez Klub Międzynarodowej Prasy i Książki w Gdańsku. Od początku swego zatrudnienia aż do momentu przejścia na zasłużoną emeryturę, co nastąpiło z niniejszym rokiem akademickim, Magister Teresa Szymanik była głównym organizatorem i kierownikiem

praktyk pedagogicznych (nauczycielskich) w Instytucie Filologii Rosyjskiej/Słowiańskiej w Uniwersytecie Gdańskim. Trzeba podkreślić, iż funkcja ta była niezmiernie odpowiedzialna, czaso- i pracochłonna, momentami wręcz katorżnicza. Było to zajęcie wymagające od koordynatora anielskiej zgoła cierpliwości, profesjonalizmu, zmysłu organizacyjnego, umiejętności pracy w zespole, otwartości, a także — kultury i taktu. Pani Szymanik ze stoickim spokojem, zdarzyły jej niejedne damskie obcasy, przemierzała setki kilometrów, całe województwo gdańskie, potem pomorskie, niekiedy wędrując nawet aż na Warmię, by dotrzeć do — niegdyś bardzo licznej — braci studenckiej, młodych adeptów zawodu. Gorliwie sprawdzała tysiące kart studenckich konspektów i dzienników praktyk, indywidualnie i z szacunkiem ustosunkowując się do każdego zdania ich autorów. W nie zawsze wdzięczną rolę wizytatora Pani Teresa angażowała się w najwyższym stopniu i z wielką pasją, co było zauważane nie tylko przez innych nauczycieli, ale też władze poszczególnych placówek szkolnych na terenie województwa gdańskiego, w których te praktyki odbywały się. Świadectwem uznania dla trudu ponoszonego przez Magister Szymanik, postrzeganej jako wyjątkowo utalentowany i taktowny metodyk i nauczyciel, były liczne listy z podziękowaniami za rzetelną i efektywną współpracę kierowane do samej Organizatorki oraz władz Jej macierzystego Instytutu. Wielokrotnie też była Ona egzaminatorem podczas egzaminów wstępnych na kierunek filologia rosyjska w macierzystym Instytucie, tworząc sympatyczną aurę.

Teresa Szymanik zawsze przejawiała dużą aktywność na niwie zawodowej, co wpływało z Jej poczucia obowiązku, misji społecznej, charakterystycznej dla „cechu”, jaki reprezentowała. Przez okres niespełna dwóch kadencji (lata 90) pełniła ważną funkcję przewodniczącej Oddziału Gdańskiego Polskiego Towarzystwa Rusycystycznego, co świadczy o uznaniu i szacunku środowiska rusycystycznego. Swego czasu była członkiem Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej oraz Związku Nauczycielstwa Polskiego. Obecnie należy do NZZ „Solidarność”.

Teresa Szymanik była zawsze cenionym pracownikiem, dydaktykiem, metodykiem. W Instytucie Filologii Rosyjskiej, później przemianowanym na Instytut Filologii Słowiańskiej, ostatecznie — Wschodniosłowiańskiej, prowadziła — niezwykle kompetentnie, rzetelnie i z sukcesem — zajęcia z metodyki nauczania języków obcych oraz praktycznej nauki języka rosyjskiego. Wspecjalizowała się w nauczaniu języka rosyjskiego na I roku studiów filologicznych w grupach rozpoczynających naukę od poziomu zerowego. Jej zajęcia były starannie przygotowane pod względem metodycznym, wzbogacane własnymi materiałami dydaktycznymi i oparte na programach autorskich. Do swych obowiązków nauczyciela akademickiego Jubilatka podchodziła niezwykle odpowiedzialnie, skrupulatnie, ale też z zamiłowaniem. Zdobyte w szkole cenne doświadczenie dydaktyczno-metodyczne, a także — co niebagatelne — psychologiczne i komunikacyjne (dobry kontakt z młodzieżą) zagwarantowało wysoką efektywność zajęć w tym złożonym, napiętnowanym różnorakimi trudnościami, procesie nauczania języka rosyjskiego od podstaw w audytorium akademickim. Jej dzieło i fachowość były przez lata doceniane zarówno przez studentów, jak i samych przełożonych. Godzi się wspomnieć o niebywałej wręcz życzliwości i empatii, jaką Jubilatka zawsze obdarzała swoich podopiecznych, także na późniejszych etapach ich drogi zawodowej — większa część młodszej kadry naukowo-dydaktycznej, tworzącej nasz

Instytut w obecnym kształcie, przewinęła się przez szkołę Pani Magister Szymanik; po dziś dzień śmiało udajemy się do Niej po radę, i to nie tylko natury *stricte* metodycznej.

W języku łacińskim *magister* znaczy 'mistrz, nauczyciel'. Pani Magister Teresa Szymanik była — i jest nadal — naszą Mistrzynią. Z czasów studenckich zapamiętałam Ją jako doskonałego, o szlachetnym obliczu wykładowcę, metodyka i glottodydaktyka; zapamiętałam wzorcową postawę Osoby hospitującej zajęcia prowadzone w ramach szkolnych praktyk — ogromnie przyjaznej, empatycznej, chętnie służącej swą wiedzą i doświadczeniem, a ponadto wyjątkowo pięknie i promieniście uśmiechniętej. Piszę te słowa z perspektywy już 30 lat, jakie upłynęły od momentu pierwszego kontaktu z Mistrzynią. Teraz, gdy stałam się Jej młodszą koleżanką i współpracownikiem, miałam zaszczyt poznać Ją bliżej. Odkryłam w Niej niezmierzone pokłady emanującej pozytywnej energii, moralności, dobroci, serdeczności i szczerzej chęci niesienia pomocy innym w sytuacjach życiowych trudnych, silnie stresujących. W moich — a zapewne nie tylko moich — oczach jest Wielką Humanistką, troszczącą się o potrzeby, godność i rozwój drugiego człowieka. Jest świetnym Belfrem, do którego obecności w murach naszej *Alma Mater* będziemy tęsknić. Uwielbiamy Jej specyficzny, lekko kresowy akcent, charakterystyczny dla wileńskich elit intelektualnych.

Reasumując, do szczególnych zasług Pani Magister Teresy Szymanik należy zaliczyć Jej sumienną i owocną pracę z wieloma pokoleniami rusycystów, zaangażowanie w ich rozwój, istotny dorobek metodyczno-pedagogiczny, a także wieloletnią służbę prowadzoną w Uniwersytecie Gdańskim i instytucjach oświatowych na terenie województwa gdańskiego.

Za osiągnięcia dydaktyczne Magister Teresa Szymanik trzykrotnie otrzymała Nagrodę Rektora Uniwersytetu Gdańskiego (1976, 1981, 1989). W 2008 roku została odznaczona przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Medalem Złotym za Długoletnią Służbę.

Szanownej Jubilatce składamy życzenia wszelkiej pomyślności!

Ad multos annos!

KATARZYNA WOJAN

Uniwersytet Gdański

Instytut Filologii Wschodniosłowiańskiej

ul. Wita Stwosza 55, 80-952 Gdańsk, Polska

e-mail: finkw@univ.gda.pl